

Ijsselpad Variant Dieren - Zutphen via Cortenoever

Auteur: Dolf Logemann

Lijnwandeling door het rivierenlandschap van de IJssel

Deze wandeling, een variant op het Ijsselpad, voert u langs de IJssel naar Zutphen. Het eerste deel tot aan Bronkhorst loopt over de dijk aan de oostkant, met mooie uitzichten op de landgoederen bij Brummen aan de overzijde. Na het fraaie mini-stadje Bronkhorst steekt u de IJssel over. De route gaat dan aan de westkant verder een nieuw fietspad over de dijk door het fraaie landschap van Cortenoever. Vlak voor Zutphen steekt u via de indrukwekkende Cortenoeversebrug weer over naar de oostkant. Daarna loopt u door de uiterwaarden bijna tot aan de rand van het oude centrum van Zutphen.

Routebeschrijving

1. Steek vanuit het station de provinciale weg over en neem de straat naast de Villa Welgelegen (Prinsenstraat). NB. Momenteel wordt tegenover het station een tunnelbak aangelegd. Daarom wijzigt de situatie frequent
2. Neem na 100 m voetpad RA (Carolinapark, bordje 'Orangerie')
3. Steek het park door naar de andere zijde. U komt uit bij een kerktoren zonder kerkgebouw: de Dierense Toren. Aldaar LA (Hogestraat) en vervolgens rechts aanhouden (Kerkstraat)
4. 1ste straat RA (Veerstraat). U komt uit bij de veerpont naar Olburgen.
5. Aan de overzijde van de rivier de veerweg aflopen tot aan de dijk
6. U blijft de dijk en het fietspad over een afstand van 5,7 km volgen tot aan het witte gemaal annex kunstgalerie en koffiehuis bij de Grote Beek
7. 200 m na het gemaal RA, bij bruin toegangsbordje van Staatsbosbeheer, daarna links aanhouden en vervolgens eerste pad RA. U volgt het pad tot in het stadje Bronkhorst
8. Verlaat Bronkhorst voor de kerk langs en via de Bovenstraat. Voorbij de dijk gaat de Bovenstraat over in de Veerweg. Loop de Veerweg af tot aan de veerpont naar Brummen
9. Loop aan de overzijde de Bronkhorsterweg af tot aan de dijk van de N348, aldaar RA

U passeert hier de landgoederen Spaensweerd (links) en Klein Ruimzicht (rechts), tegenover elkaar gelegen op een rivierduin.

10. Na 500 m RA via fietspad over de dijk
11. Waar een verkeersweg de dijk kruist, RA via de verkeersweg
12. Na opnieuw 500 m: neem het fietspad over de dijk, achterlangs de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Het landschap waar u doorloopt is een recent Ruimte voor de Rivierproject. Op diverse plaatsen is de dijk verlaagd en zijn ondiepe geulen gegraven. de rioolwaterzuiveringsinstallatie is door een extra dijk veiliggesteld. Diverse boerderijen zijn uitgekocht en/of uitgeplaatst en afgebroken. Bij extreem hoge waterstanden gaat het gebied achter de dijk meestromen. U passeert later het gemaal waar het water de inliggende polder weer verlaat.

13. De komende (bijna) 4 km volgt u dit nieuwe fietspad over de dijk tot u bij gemaal Laag-Helbergen weer bij de weg komt (Cortenoeverseweg).

Aan uw rechterhand het mooie uiterwaardenlandschap van het natuureservaat Cortenoever. Aan uw linkerhand het verwaarloosde landhuis Reuversweerd. Dit landhuis wordt door de eigenaren is sinds de oorlogshandelingen in dit gebied in april 1945 niet meer hersteld en wordt niet meer onderhouden.

14. De dijk volgen richting brug over de IJssel (Cortenoeversebrug)

15. Net vóór de brug LA en direct RA via trap naar fietspad op de brug. Via brug naar de overzijde van de IJssel

16. Fietspad volgen tot eerste afslag RA halverwege de afrit vanaf de brug. deze afslag volgen tot aan de dijk. Aldaar LA

Bij hoogwater in de uiterwaard voor u gaat u hier RA, onder de brug door en richting een (voormalige) boerderij. Ga niet het erf op, maar daal de dijk af naar een klinkerpad dat tussen de boerderij en de woonwijk loopt. Weer bij de dijk gekomen volgt u deze ongeveer 1,5 km tot het gemaal 'Helbergen'. Ga verder bij punt 19.

17. Na 200 m RA, via klaphek met bordje 'Klompenpad'

18. Bordjes 'Klompenpad' volgen en doorlopen tot aan de rivier. Daarna langs de rivieroever tot het gemaal 'Helbergen'.

19. Na het gemaal 'Helbergen' de dijk blijven volgen. De hekken die verderop op de dijk staan passeert u bij voldoende laagwater aan de IJsselzijde en bij hoog water voorlangs de huizen (fietspad volgen tot aan de straat, daarna 2 maal LA, tot u opnieuw bij de rivier komt).

20. IJssel volgen tot jachthaven, jachthaven 'ronden' tot opnieuw langs de IJssel (IJsselkade). Blijf bovenaan lopen; op de hoek onder de bomen heeft u een mooi uitzicht over de rivier.

20. 4e straat RA (Marspoortstraat, herkenbaar aan de witte panden met ronde hoeken).

21. Eerste straat LA, langs het riviertje de Berkel (Berkelkade).

22. Aan het einde kort rechtdoor en dan RA via wandelpad aan de overzijde van de Berkel (Molengracht).

23. Einde voetpad iets RD lopen, daarna LA (Stationsstraat). U ziet nu het station Zutphen voor u liggen.

Praktische informatie

Routebeschrijving

In de tekst worden de volgende afkortingen frequent gebruikt:

rechtsaf = RA

Linksaf = LA

Rechtdoor = RD

Het IJsselpad is niet gemarkeerd. De beschrijving vermeldt, cursief tussen haakjes geplaatst, consequent alle straatnamen. Dit is gedaan om de beschrijving te kunnen vergelijken met een topografische kaart of om gemakkelijker de weg te vragen. Echter, in het veld staan de straatnamen niet altijd aangegeven: naambordjes willen ter plaatse nog wel eens ontbreken.

Openbaar vervoer

Zowel Dieren als Zutphen zijn met een station aangesloten op het spoorwegnet. Ook Brummen heeft een NS-station, zodat u de route eventueel daar kunt afbreken.

Horeca

- . In Dieren bij het station en in het Carolinapark
- . in Bronkhorst
- . in het centrum van Zutphen

Achtergrondinformatie

Bronkhorst

Bronkhorst profileert zich als 'kleinste stad van Nederland'. Daar kan je over twisten, want er zijn in Nederland minstens vier plaatsen met stadsrechten die (nog) kleiner zijn. Klein is Bronkhorst zeker, en fraai bovendien. Het stadje is ontstaan als boerennederzetting bij het voormalige kasteel Bronkhorst. Het was het stamslot van de Heren van Bronckhorst, in de middeleeuwen vooraanstaande edellieden in de Graafschap van Zutphen. Van het kasteel is alleen de slotheuvel bewaard; de route voert er langs voordat u Bronkhorst betreedt. Het kreeg in 1482 stadsrechten. Door een brand in 1633 werden alle middeleeuwse huizen verwoest. Het plaatsje bestaat vooral uit een aantal prachtige stadsboerderijen en een aantal herbergen. Voorts is er het Dickens Museum gevestigd.

Zutphen

Zutphen is een van de oudste steden van Nederland. Al rond het jaar 300 streek een groep Chamaven, een Frankische stam, neer op een rivierduin nabij de rivier de Berkel. Zij waren niet de eerste bewoners in deze streek, maar sinds die tijd is er altijd bewoning geweest in wat later de plaats Zutphen zou worden. Daarmee is Zutphen bijna 500 jaar ouder dan bijvoorbeeld Deventer, toch ook een oude stad. De naam 'Zutphen' wordt voor het eerst rond het jaar 1.000 vermeld. Deze is afgeleid van Zuid-fenne of Sutfenne, het moerassige gebied aan de zuidrand van het rivierduin langs de oever van de Berkel ('ven' = moeras). Met dat moeras werd het Polsbroek bedoeld, nu een groot winkel- en parkeerterrein aan de rand van het oude centrum. Overigens bestond in die tijd de IJssel nog niet. De Berkel stroomde in een oud Rijndal in zuidelijke richting. In 882, de Rijn was nu wel in noordelijke richting doorgebroken, plunderden de Vikingen de kleine Frankische nederzetting. Het bijzondere daarvan is dat daar ook concrete sporen van zijn teruggevonden. Bij de opgravingen voor het nieuwe stadhuis werden rond de laatste millenniumwissel een vrouw en twee kinderen gevonden: door zwaardslagen vermoord en onbegraven weggeworpen in de restanten van hun hutten. Na die aanval werd de nederzetting opnieuw opgebouwd, maar nu met een ringwalburcht, een gracht en palenrijen ter verdediging. In het midden werd een houten hof gebouwd, de residentie van de Graven van Hamaland. Wie de kaart van het centrum bestudeert herkent nog steeds het ronde patroon in straten en marktpleinen. Het huidige langgerekte, halfronde marktplein ontstond toen de ringwal werd vervangen door een stadsmuur. Die stadsmuur werd iets noordelijker aangelegd, waardoor ook een tweede hof werd ingesloten, het

latere Dominicanenklooster met de bijbehorende Broederenkerk, nu de openbare bibliotheek. Lange tijd bestond Zutphen uit drie aaneengesloten, maar apart ommuurde gedeelten: het oude centrum, de Nieuwstad en de Spitaalstad. Waar de huizen in oorsprong van hout waren, werden deze in de 12e en 13e eeuw vervangen door stenen. In het oude centrum van Zutphen zijn nog tientallen panden met een bouwhistorie die tot die tijd teruggaat, al zijn de meeste voorgevels van na die tijd.

In de 11e eeuw ontwikkelde Zutphen zich tot een belangrijk administratief centrum. Aan de 's-Gravenhof, het plein tegenover de grote Walburgkerk, werd het houten grafelijke paleisje vervangen door een tufstenen palts. In dit voor die tijd enorme stenen gebouw bevond zich een grote aula waar de vorsten van die tijd dineerden, recht spraken en regeerden op hun inspectiereizen over hun uitgestrekte grondbezit. In dezelfde tijd ontstond aan de overkant van het plein een kapel. Deze werd in de jaren erna uitgebouwd tot de Walburgkerk, genoemd naar de Engelse abdis Walburgis. In deze kerk bevindt zich één van de drie nog bestaande librijen in Europa, waar talloze oude middeleeuwse kerkboeken aan kettingen liggen. Zutphen was lange tijd de residentie van de Graafschap Zutphen, door inhuwelijking verbonden met het Graafschap Gelre. Zutphen was in de Middeleeuwen bovendien zeer actief in de Rijnhandel op Keulen en in de Hanze. Vooral in de 14e eeuw bloeide de economie. Aan het eind van de 15 eeuw zakte de handel om verschillende redenen in, onder meer omdat de IJssel verzandde. De 16 en 17e eeuw bezorgden Zutphen vooral armoe en narigheid. Geen enkele oorlog ging het plaatsje voorbij en elke keer werd er zware strijd geleverd. Pas in de 18e eeuw keerde de rust weer. Zutphen heeft nu veel meer een regionale functie, met - tot op de dag van vandaag - een belangrijke rol als centrum van de rechtspraak. Rijkdom werd vooral vergaard in de landbouw en de bosbouw. Vermogende lieden exploiteerden hun landgoederen in de omgeving van Zutphen en bouwden hun majestueuze winterverblijven in de stad. Zutphen ontwikkelde zich pas laat tot een industrieel centrum. Nu ook dat voor een belangrijk deel verleden tijd is, komt de werkgelegenheid vooral uit de zorgsector en de zakelijke dienstverlening. Vanwege de goede treinverbindingen werken ook veel Zutphenaren in Arnhem, Deventer of Apeldoorn. Wat rest is een eeuwenoud, gezellig centrum met maar liefst meer dan 900 monumenten en een prachtig achterland.